

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

De grote werken Gods

Wij horen hen in onze taal de grote werken Gods spreken. Hand. 2:11b
Wanneer de apostelen op de Pinksterdag vervuld worden met de Heilige Geest, dan gaan ze spreken van de grote werken Gods. Dan vloeit hun mond over van Gods eer; gelijk een bron zich uitstort op de velden. De Pinkstergeest ontlokt aan hun hart de Psalm:

*Mijn hart zal steeds op U ver-
trouwen;
mijn mond vindt tot Uw lof
gedurig ruimer stof;
en zal Uw recht en heil ontvouwen,
schoon ik de reeks dier schatten,
kan tellen noch bevatten.*

Dat hebben hun hoorders op het Pinksterfeest gemerkt. Zo is het bij hen "overgekomen": wij horen hen in onze taal de grote werken Gods spreken. De grote werken Gods! Daarvan spreken ze, daarvan getuigen ze, daarin roemen ze.

Wat blijkt dat heerlijk in de Pinksterrede van Petrus. De Pinkstergeest opent zijn mond om Christus te verheerlijken. Dat allereerst. Dat was ook naar Jezus' eigen woord: "Die (de Heilige Geest) zal *Mij* verheerlijken. Hij zal het uit het *Mijne* nemen en zal het u verkondigen."

O ja, Petrus had wel eens eerder rijke dingen van Christus gesproken. Op de vraag van Jezus: "Maar gijlieden, wie zegt gij dat Ik ben" had Petrus die rijke belijdenis uitgesproken: "Gij zijt de Christus, de Zoon van de levende God." Maar toen was Jezus nog op aarde, terwijl Petrus toen als het ware boven zijn eigen hart uit sprak.

Maar nu is Jezus na volbrachte arbeid ten hemel gevaren. Daar heeft Hij Zijn plaats ingenomen aan de rechterhand

van Zijn Vader. En van daaruit heeft Hij nu de Heilige Geest uitgestort, Hem van de Vader beloofd. En de Heilige Geest vervult het hart van de apostelen op dat eerste Pinksterfeest in Jeruzalem. Jezus had het beloofd bij Zijn afscheid: "gij zult ontvangen de kracht van de Heilige Geest, Die over u komen zal; en gij zult Mijn getuigen zijn."

En Hij heeft Zijn belofte heerlijk vervuld, Petrus zegt het in vers 33: "Hij dan, door de rechterhand Gods verhoogd zijnde, en de belofte des Heiligen Geestes ontvangen hebbende van de Vader, heeft dit uitgestort, dat gij nu ziet en hoort." Namelijk de Heilige Geest met Zijn tekenen en werkingen. En nu gaat Petrus (en hij is de tolk van de andere discipelen) Christus verheerlijken, grootmaken. Op een wijze zoals hij het nog nooit gedaan had en ook nog niet had kunnen doen. Hij mag nu spreken vanuit zijn ingaan in het geloof in de verheerlijking van Christus aan de rechterhand Zijns Vaders. En vanuit de hartekennis van zijn verheerlijkte Koning mag hij spreken over het kruis en de opstanding en de hemelvaart van Christus.

Met de Heilige Geest vervuld en door die Geest verlicht ziet hij nu de betekenis en de waarde van al die heilsfeiten in helder licht. Zijn mond mag vertolken, wat er leeft in zijn hart, namelijk het wondere heilgeheim, dat zijn verheerlijkte Levensvorst nu Zijn gaven en zegeningen uitstort, die Hij in de weg van kruis en opstanding verworven heeft.

En zo komt Petrus vanzelf uit bij de verheerlijking van de drieënige God. Vanuit de kennis van de verheerlijkte Christus komt hij bij de Vader, Die Zijn Zoon heeft overgegeven, maar ook

opgewekt, en zo komt hij ook bij de Heilige Geest, Die als Trooster van de Vader door Christus wordt gezonden, opdat de leden van het lichaam zullen delen in de zegeningen van het Hoofd. O nee, Petrus spreekt met geen woord over zichzelf, over de diepe wegen, waar hij doorheen had moeten worstelen, vooral ook door eigen schuld. Daar komt hij als het ware nu niet aan toe. Daar heeft hij nu geen tijd voor. Hij moet, vervuld met de Heilige Geest, nu alleen maar God groot maken en Zijn Christus.

Natuurlijk gaat het er niet om, dat Gods kinderen eigen ervaringen en bevindingen zouden moeten verachten en verwerpen. Immers, die behoren ook tot de grote werken Gods: Hoort, wat mij God deed ondervinden, wat Hij gedaan heeft aan mijn geest. Werd het maar meer gedaan en gehoord! Maar het gaat er wel om dat ook ons spreken over eigen beleving helemaal onderworpen wordt aan het loflied der ere van God en het Lam, dat juist en het zuiverst wordt gezongen in de diepte van onze totale onwaardigheid.

Pinksterfeest is: wij horen hen de grote werken Gods spreken!

De grote werken Gods. Hoe groot is God! Hoe groot is Gods werk! Hoe groot is Christus! Komt, maakt God met mij groot! Met *mij* God groot maken! Met mij! Is het al waar geworden in ons leven? Werden de snaren van onze ziel door de Pinkstergeest al afgestemd op het lied tot grootmaking van de drieënige God? Is God het niet waard? Heeft Hij er geen recht op? Och, of nu al wat in mij is, Hem prees!

ds. M. Vlietstra.

Van de administratie

We konden dit keer 3 nieuwe abonnees noteren. Hartelijk dank aan hen die ze opgegeven hebben.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de redactie

1. Ontmoetingsdag te Kampen.

We herinneren er aan dat deze ontmoetingsdag zal worden gehouden D.V. zaterdag 19 september a.s. in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente, 2e Ebbingestraat.

Morgensamenkomst:

Spreekers zullen zijn:

Opening: Ds. H.C. v.d. Ent van Elburg.

Spreeker: Ds. P. van Zonneveld van Scheveningen.

Middagsamenkomst:

Opening: Ds. R. Kok thans nog te Damwoude.

Spreeker: Ds. D. Slagboom van Doornspijk.

Sluiting: Ds. A. v.d. Weerd van Dordrecht-Centrum.

Vergelijking met de lijst van sprekers uit het vorige blad laat zien dat in de plaats van Ds. G. Bouw, die verhinderd is, Ds. D. Slagboom hoopt te spreken.

2. Ds. G. Blom overleden.

De voorzitter van de Stichting "Bewaar het Pand" en de commissie van redactie, is op de leeftijd van bijna 87 jaar overleden.

De Heere heeft hem op Zijn tijd tot Zich genomen.

Veel heeft hij voor ons blad "Bewaar het Pand" mogen betekenen. Met de hem geschonken gaven heeft hij vanaf het begin leiding mogen geven aan ons blad.

Wij zullen hem missen in ons midden.

Lang en veel heeft hij mogen arbeiden. In het volgende nummer van ons blad hopen we uitgebreider hierop in te gaan. De Heere sterke de kinderen en kleinkinderen.

AvH.

Tweede promotie in Apeldoorn

Nadat nu dr. H.G.L. Peels cum laude promoveerde op een proefschrift getiteld "De wraak van God" (1 mei 1992) zal D.V. 11 juni 1992 drs. J.W. Maris eveneens promoveren op het proefschrift getiteld: "Geloof en ervaring, van Wesley tot de pinksterbeweging." Te zijner tijd zal er nader aandacht besteed worden in ons blad aan zijn proefschrift.

Herdenkingsdienst Nieuwkoop

Woensdagavond 20 mei j.l. waren we bijeen met de gemeente van Nieuwkoop ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de kerk.

Het was warm, de deuren stonden open: Symbolisch voor de tekstwoorden uit Openbaring 3:8 Zie Ik heb een geopende deur voor u gegeven en niemand kan die sluiten. We zongen als openingslied Psalm 77:7. 'K zal gedenken hoe voor dezen, ons de Heere heeft gunst bewezen. Er was alle reden voor om daarmee te beginnen.

De consulente van Nieuwkoop, ds. J. Veenendaal hield de gedachtenisrede. Het doel van het samenzijn was om het wonder te gedenken dat op 17 mei 1917, 75 jaar geleden, de gemeente werd geïnstitueerd onder leiding van ds. T.A. Bakker. Dat gebeurde in de stal van boer G. van Middelkoop. Het begin was gering. Zes stemmen werden uitgebracht. Na jarenlang in een oude omgebouwde schuur vergaderd te hebben, werd in 1952 door ds. W. Baay een nieuw kerkje in gebruik genomen. De gemeente werd van 1966-1971 bediend door dhr. F. van Leeuwen. Op 19 november 1986 werd onder leiding van haar consulente ds. D. Slagboom een nieuwe kerk in gebruik genomen. Het kleine stekje was gegroeid.

'K zal gedenken. Vijf en zeventig jaar lang mocht dezelfde boodschap van vrije genade gepredikt en gelezen worden.

Ds. Veenendaal had als thema voor de preek De kleine kruisgemeente van Philadelphia.

Hij ontvouwde drie gedachten:

1. haar ontstaan
2. haar beeld
3. haar toekomst.

1. Het ontstaan van de kerk is een wonder van Gods vrije genade. Haar voortbestaan een keten van wonderen. Doden worden levend gemaakt en begiftigd met het ware zaligmakende geloof.

Zo was het ook in Philadelphia: "Klein Athene" genoemd. Een stad waar de God Bachus werd vereerd en die geheel bepaald werd door Griekse zeden. Een heidense stad.

Het is onbekend wie daar het Evangelie het eerst verkondigde. Hoe het ook zij: God opende een deur!

Ook in Nieuwkoop werd die deur geopend. Zij heeft haar ontstaan te danken aan Gods genadige verkiezing. Er zijn er hier krachtadig geroepen tot Zijn wonderbaar licht. Wedergeboren tot een levende hoop. Er is liefde in zondarsharten uitgestort. Ook vanavond zijn er die mogen spreken van een band van liefde aan de Heere en Nieuwkoop.

2. Het beeld van Philadelphia: gij hebt kleine kracht. Weinig leden, onaanzienlijke mensen. Niet vele wijzen, edelen, machtigen naar het vlees. In Philadelphia misten ze imponerende geestesgaven, redenaarstalent.

Ze waren klein van kracht tegen de vijanden, de synagoge des satans. Een kerk onder 't kruis.

Dat is ook van toepassing op Nieuwkoop.

Slechts 6 leden stemden in 1917 bij de instituering voor een kerkeraad van drie personen. Maar daar waren er die hongerden en dorstten naar de verzoening met God in Christus. Zij verwachtten het van God de almachtige. Van Hem die de sleutel van (het paleis

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk
verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Ds. P. den Butter,
Ds. A. van Heteren en Ds. D. Slagboom.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Copie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" opzenden naar: Ds. A. van Heteren, Bruijgomstraat 2, 4251 EP Werkendam. Telefoon 01835-1113

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720-74202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar.
Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

van) David draagt. Die opent en niemand sluit. Een Koning die machtig is om Zijn Woord te openen voor zondaarscherten.

Philadelfia had het Woord bewaard, door het geloof mochten ze leven uit Jezus Christus en Die gekruisigd. Ze hadden de toevlucht mogen nemen om de voorgestelde hoop vast te houden. Uit zichzelf geen verwachting om voor een rechtvaardig God te kunnen bestaan. Er werd een weg van ont-koming gezocht in de werken van de wet. Maar ze zonken dieper weg in een kuil van modderig slijk. Totdat het God behaagde een honger te wekken naar een Zaligmaker, die in de prediking werd voorgesteld als de Weg, enz. Door de Heilige Geest werd de deur der hoop ontsloten in het dal van Achor. Jezus Christus als het Lam dat de zonden der wereld wegneemt. In Philadelfia werd het geleerd te vluchten voor de bloedwreker uit de Stad Verderf naar de Vrijstad Christus.

Dat mocht ook in Nieuwkoop geleerd worden. De hoop alleen te vestigen op Christus, de enige grond van de zaligheid. Dat is: Mijn Woord bewaren. God eist de dood van de zondaar. Ds. Veenendaal vroeg de aanwezigen af of zij daar kennis aan gekregen hadden. Christus wordt alleen gekend in de sfeer van het recht. Hij openbaart Zich wanneer de zondaar leert buigen onder 't heilig recht en om het vonnis te eigenen. Als ik het hoofd op het blok mag leggen, zal God het bloed van Immanuël wegschenken aan een omkomende zondaar.

In Philadelfia werd het geleerd hoe God vrijspreekt van schuld en straf. Ook in Nieuwkoop heeft de Heere Zijn heilgeheimen bekend willen maken.

Het woord bewaren is volgens de consulent: Zakken en zinken op de Borg-gerechtigheid van Immanuël. Wassen en toenemen in de kennis van rechtvaardigmaking en heiligmaking. Arm worden in een weg van heiligmaking met Paulus in Romeinen 7: Ik ellendig mens. Maar ook jagen naar de volmaaktheid.

Het woord bewaard: Ook als regel voor het kerkelijk leven en tegenover de tegenstanders. Ja, zij werden zelf bewaard door de Geest bij het Woord. Ook door de voorspraak van Christus!

3. Toekomst. Gij hebt mijn Naam niet verloochend. Ondanks de tegenstand tegen die enige Naam van de alge-noegzame Zaligmaker. Ondanks de synagoge des satans. Uitwendig en inwendig.

Zie ik heb u een geopende deur gegeven, enz. De Griekse tekst wijst op een deur die nog steeds open staat. Om vrede met God te verkrijgen door het ware geloof in Christus. Philadelfia krijgt de toezegging een wervende gemeente te zijn. Zelfs uit de synagoge des satans zullen er komen om aan te bidden. Als vrucht op de prediking. De belofte van Jesaja 60:14 zal in deze nieuwtestamentische kerk vervuld worden. (Ook zullen, zich buigende, tot u komen de kinderen dergenen die u onderdrukt hebben.) Ook belooft Christus bewaring. Ze zullen bewaard worden in de ure der verzoeking (vs. 10). Bewaard worden bij het algemeen ongetwijfeld christelijk geloof!

De consulent riep de gemeente op het Woord der lijdzaamheid te bewaren. De strijd mag niet ontlopen worden. De Heere zal hem die wettig gestreden heeft, maken tot een pilaar in de tempel Zijns Gods enz. (vs. 12). Hij waarschuwde voor dode orthodoxie waaraan de kracht ontbreekt. Het gaat om de verheerlijking van de Naam van de grote Koning. Dan mag onze naam wel vergaan.

Nadat de zegen uitgesproken was, citeerde ds. Van der Meij de gemeente, namens de Classis 's-Gravenhage. Nieuwkoop mocht vanavond wel bedenken dat ze een wereldrijk heeft overleefd. In 1917 vond de Russische revolutie plaats. Een wereldrijk ontstond. 't Is inmiddels weer ondergegaan. De kleine gemeente van Nieuwkoop, begonnen in een oude stal, bestaat nog steeds. Dat is symbolisch voor het werk en de Kerk Gods. Wereldrijken komen en gaan. De Heere houdt Zijn Kerk in stand.

De gemeente van Nieuwkoop is de veertiende van de zeventien classisgemeenten. Een conservatieve, dat is: behoudende gemeenten. Het was zijn wens dat de gemeente dat mag blijven in het licht van Openbaring 3:8. Gij hebt Mijn Woord bewaard. Die zo conservatief is, mag vrucht verwachten en is tegelijk progressief: vooruitstrevend. Hopende op de toekomst van Christus. Gods werk verandert niet. Hij riep de jongeren van de gemeente op zich voor het oude Evangelie niet te schamen. Het draagt door de kracht van

de Heilige Geest vrucht in alle generaties.

Ds. v.d. Meij sprak de hoop uit dat de classis (=vloot) gemeenten één koers zouden varen. Dat zij door één Geest geleid en bij het ene Woord van zonde en genade bewaard zouden worden.

Als oud-consulent sprak ds. H.C. van der Ent te Elburg. Hij herinnerde zich de eerste preek in Nieuwkoop gehouden, toen hij nog student was. In de wagenschuur op 30 december 1951. Vanwege de lengte van de predikant was het klankbord weggenomen. Hij stond met z'n hoofd tussen de hanebalken. Typerend voor de eenvoudige opzet van Nieuwkoopse kerkelijke vergadering. Maar de Heere gaf ook toen een geopende deur in de prediking.

Als consulent bediende hij in Nieuwkoop 269 keer het woord. De vrucht daarvan zal de eeuwigheid openbaren. De gemeente bestaat 75 jaar. De ware Kerk heeft een eeuwigdurend bestaan. Zij veroudert nooit. Hij wees op de rijke belofte van Psalm 92:14. Die in het huis des Heeren geplant zijn dien zal gegeven worden te groeien in de voorhoven onzes Gods.

Een dorre boomstronk, in de grond gestoken, groeit nooit. Maar als je een planting van de Levende God mag zijn, dan zal je groeien. In de voorhoven, waar de offers gebracht worden. Daar word je herinnerd aan je schuld. En hoe meer zondaar je wordt, des te meer zal je groeien. En hoe meer genade je ontvangt, hoe meer je groeit. As een koeiestaart. Naar beneden. Dat is "groter worden"!

Ds. v.d. Ent sloot aan bij een uitspraak in de prediking over het buigen onder het recht van God. Onder 't recht moet je omkomen. Maar dan staat er ook van Christus: Hij is mijn Rotssteen en in Hem is geen onrecht. In die Rotssteen is 't veilig. Door die Rotssteen wordt een schuldig zondaar eerlijk zalig.

Ds. Veenendaal bedankte de sprekers en liet zingen Psalm 72:11. Zijn Naam moet eeuwig eer ontvangen.

Het was goed om samen te zijn in het kleine, vriendelijke kerkje in de Nieuwkoopse polder, waarin de Heere nog werkt.

L.W. v.d. Meij.

Nederlandse Geloofsbelijdenis

38.

Van het afdoen der ceremoniële wet

In een apart artikel wordt gesproken over het afdoen der ceremoniële wet.

We kunnen dus zeggen: dát is de inhoud van artikel 25. Toch zal het ieder niet gelijk duidelijk zijn, waarom

het hier eigenlijk gaat. Daarbij zal ook de vraag op kunnen komen, waarom juist op deze plaats in onze belijdenis hiervan gewaagd wordt. Het zal daarom goed zijn om aan deze twee "waaroms" enige aandacht te geven.

Allereerst dus: "waarom gaat het hier eigenlijk? Wel, hier wordt in het opschrift de ceremoniële wet genoemd. Daar hebben we op de catechisatie al van gehoord. Het behoorde tot de geëigende vragen, welke onderscheiden wetten de Heere aan Israël gegeven had. We zullen ons ook nog het antwoord herinneren. Het gaat om drie soorten wetten: 1. de wet der zeden of de tien geboden; 2. de burgerlijke wet tot regeling van het staatsbestel en de samenleving in Israël; 3. de wet der ceremoniën, al de verordeningen voor de eredienst van Israël.

Het is nu van belang het onderscheid te zien tussen de wet der zeden en de ceremoniële wet. We kunnen het ook anders zeggen: tussen de tien geboden en de ceremoniën der Wet, waarbij we ons wat meer bij het spraakgebruik van de tekst in artikel 25 en die van de tijd der reformatie aansluiten. Zakelijk maakt het voor ons weinig verschil. Welnu: de tien geboden bevatten de regels voor het leven naar Gods wil en zijn voor alle tijden gegeven. Door de komst van Christus is daar principieel geen verandering in gekomen. Ten aanzien van de ceremoniën der wet is het anders. Zij zijn door Christus vervuld en zijn "ten aanzien van hun gebruik" (Calvijn) afgeschaft.

Dáárom gaat het nu in artikel 25: de ceremoniën der wet gelden, wat het gebruik betreft, niet meer in de Nieuw-Testamentische bedeling. Ondertussen wordt wel beleden, welke betekenis ze nu nog hebben.

Dan hier nog de vraag: waarom op deze plaats in de belijdenis? Het gaat hier nog steeds om Christus, Zijn Persoon, Zijn werk, Zijn weldaden hebben we al gezien. Nu wordt hier de eer van Christus onderstreept. Tegenover hen die vast willen houden aan de ceremoniën der wet wordt eigenlijk weer goed van Hem gesproken, zoals ook tegenover hen, die door elke betekenis van die ceremoniën een schrap hebben gegeven.

Zo is het een goede zaak om naar dit artikel te luisteren: "Wij geloven, dat de ceremoniën en figuren der Wet opgehouden hebben met de komst van Christus, en dat alle schaduwen een einde genomen hebben; alzo dat het gebruik daarvan onder de Christenen weggenomen moet worden; nochtans

blijft ons de waarheid en substantie daarvan in Christus Jezus, in Dewelke zij haar vervulling hebben. Intussen gebruiken wij nog de getuigenissen, genomen uit de Wet en de Profeten om ons in het Evangelie te bevestigen, en ook om ons leven te reguleren, in alle eerbaarheid, tot Gods eer, volgens Zijn wil."

Schaduwdienst

Er wordt hier iets gezegd van de schaduwdienst onder Israël. Woorden als "ceremoniën en figuren" herinneren daaraan. Bij "ceremoniën" zullen we hier te denken hebben aan de heilige handelingen naar de wet Gods: besnijdenis, Pascha, reinigingen, offeranden, vasten. Met "figuren" worden bedoeld de heilige voorwerpen, die in de tempel stonden: brandoffer- en reukofferaltaar, de gouden kandelaar, de tafel der toonbroden, de ark. Uiteindelijk gaat het om alles en om allen, waarvoor en voor wie God een plaats bepaald heeft in Israëls eredienst. We kunnen ook niet voorbijgaan aan de heilige plaatsen (tabernakel, tempel) en de heilige personen (levieten, priesters en hogepriester).

Heel de Oud-Testamentische eredienst was gericht op Christus. De heilige handelingen, plaatsen, personen en tijden waren een schaduw van Christus. Waar de schaduw is, moet ook een persoon zijn. Zo was Christus in de plechtigheden en offeranden der Wet. Zonder Hem is alles in de eredienst ijdel. God had die dienst gegeven om Hem te prediken opdat het volk naar Hem zou uitzien. Zij waren als "kinderen" die door de ceremoniën en figuren onderwezen moesten worden. Helaas verstond het volk uit zichzelf van die prediking in onbekeerlijkheid en blindheid niets. Zij meenden vaak dat het uitwendig waarnemen van de dienst genoeg was zonder het onderwijs des Heeren in de noodzaak van verzoenende genade te verstaan. Niettemin deed dit niets af van de rijke prediking die er van de ceremoniële dienst uitging. We kunnen bijv. denken aan de ark des Verbonds. Die ark boodschapte Gods tegenwoordigheid in en om Christus. Het volk verstond die prediking niet en gebruikte die ark buiten de bekering van het hart en het ware geloof om in de strijd tegen de Filistijnen. Hoe vreselijk kwam het uit dat de Heere hen in die weg tegenkwam. Nochtans bleek het later, dat de Heere dat teken liet spreken bij de wederkeer van de ark.

Onze belijdenis doet niet mee aan het

verachten van het Oude Testament. Zo wordt hier in dit gedeelte de ceremoniële dienst verbonden aan de komst van Christus. Er is maar één Verbond der genade, maar één Middelaar Gods en der mensen, maar één weg tot zaligheid, die onder het Oude- en Nieuwe Testament geboodschapt en gekend wordt. Alleen voor Israël was de vervulling er nog niet. Er was nog niet de rijke bedeling van de gekomen Christus en het volbrachte werk. Het was er alles in de schaduwen, waardoor het ware geloof mocht uitzien naar de vervulling.

Opgehouden

De ceremoniën en figuren hebben opgehouden met de komst van Christus. Toen Christus verschenen is en Zijn werk heeft volbracht, kon én moest de schaduwdienst verdwijnen. Wat ging er van het gescheurde voorhangsel een sprake uit tot het eigengerechte Israël. Vanuit de hemel werd de dood van de Hogepriester naar de ordening van Melchizedek verkondigd in dat gescheurde voorhangsel. Zijn enig en volkomen offer als de weg voor een verloren zondaar om met God verzoend te worden werd daar luid geboodschapt. Nu niet meer de tempel, de priesters, de offeranden, maar alléén Christus, Zijn werk en Zijn offer kunnen God behagen.

Voor een tijd had God die dienst der ceremoniën gegeven om heen te leiden naar die vervulling. Doch als de vervulling er is dan is die dienst voorbij!

Het gebruik weggenomen

Een van de achtergronden van artikel 25 was ongetwijfeld de Roomse eredienst, die vooral Calvijn als een groot gevaar beschouwde. Meer dan Luther doorzag hij het tekort doen aan het werk van Christus en het tegemoetkomen aan de eigengerechte godsdienst in de Roomse liturgie. Hij schrijft er uitvoerig over in de Institutie boek IV, hoofdstuk X: "Zo wordt tegenwoordig door het schouwspel van de ceremoniën niet alleen het ongeleerde volk, maar ook ieder ander, hoe meer hij door menselijke wijsheid opgeblazen is, op wonderlijke wijze gevangen. En de huichelaars en dwaze vrouwtjes menen, dat niets schitterender en beters bedacht kan worden. Maar zij, die dieper onderzoeken en meer naar waarheid, naar de regel der vroomheid overwegen, wat zovele en zodanige ceremoniën waard zijn, begrijpen in de eerste plaats, dat het beuzelingen zijn omdat ze geen nut

hebben, en verder dat het begoochelingen zijn, omdat ze de ogen der toeschouwers met ijdele praal bedriegen". De Roomse kerk leert schijnbaar ook dat de dienst der ceremoniën in de Nieuw-Testamentische bedeling vervuld is. Alleen: die vervulling heeft volgens Rome niet alleen plaats gekregen in Christus maar ook in Zijn Kerk. In de kerk worden de ceremoniën "in vervulling" onderhouden. Zo is het kerkgebouw met het misoffer de vervulling van de tempel te Jeruzalem. Het onbloedige offer van de mis de vervulling van de offeranden enz.

Duidelijk stelt onze belijdenis daartegenover dat het gebruik daarvan onder de christenen weggenomen moet worden. Onze vaders hebben het geweten dat zo'n eredienst niet van God bevolen is in het Nieuwe Testament. Zij voelden, hoe daardoor de neiging naar de verdienstelijkheid der goede werken versterkt werd. Zij waren bevreesd voor een uiterlijke godsdienst in allerlei vormendienst, die ook zo gemakkelijk door zo'n eredienst bevorderd heeft.

Laten ook wij vrezen voor een liturgie in de kerk, die in deze richting gaat. Het is hier niet de plaats om daar uitvoerig op in te gaan. We willen graag pleiten voor een eredienst waarin alles met orde en ere gebeurt. In de liturgische vormen moet ook de eerbied betracht worden. Dat zijn geen onverschillige zaken al zal er in de kerk naar bepaalde gewoonten verschil zijn. Maar we moeten vrezen voor een verdringing van de sobere liturgie. Heel vaak betekent dat ook verdringing van de prediking van zonde en genade.

Ik mag hier aanhalen woorden van wijlen prof.dr. K. Schilder tijdens college naar aanleiding van dit artikel: "houdt het liturgisch streven in de gaten! Zo'n beetje poespas gaat er altijd in. Waarom? Omdat een gebaar zo'n gemakkelijk ding is; daar kan iedereen 't mee vinden, maar het Woord maakt tegenstellingen!"

Blijvende betekenis

Onze belijdenis wil aan het eind de blijvende betekenis van het Oude Testament, ook in de openbaring rond de ceremoniële dienst, onderstrepen. Het gaat om de openbaring van Christus. Hij was in die dienst. Hij is de wezenlijke inhoud daarvan. Nu de vorm er voor ons niet meer is, blijft het wezen. Het bevat toch ook de vermaning om zo de schriften van het Oude Testament, ook die van de ceremoniën zó te verstaan en zó te bespreken. Niet blij-

ven staan bij de vorm, maar door het onderwijs van Gods Geest door te dringen tot de wezenlijke betekenis. Het is een verarming als die schriften gesloten blijven in de bediening van Gods Woord, zoals trouwens ook als er op allerlei manier uitgehaald wordt wat er niet in zit.

Zo blijft het getuigenis uit de Wet, uit het gehele Oude Testament een bijzondere betekenis houden. De Heere

wil ze gebruiken om Christus er door te leren kennen. Het geloof ontvangt bevestiging ook uit die gedeelten door de Heilige Geest. Zo wordt ook het werk van Christus verklaard voor het hart mede door deze getuigenissen. Om ook vanuit dat Woord Gods wil te verstaan en daarnaar te leven. Zo blijft ook dit gedeelte het onfeilbare Woord van God, dat tot zaligheid onderwijst.

D. Slagboom.

Een werker in stilte

4.

In 1949 werd bij de rectoraats-overdracht door Prof.v.d. Meiden een rede uitgesproken met als titel: "De bijzondere Geesteswerking met het Woord". Een onderwerp, waarvan de actualiteit, vandaag 1992, niet voorbij is. Immers de Heere werkt door Zijn Woord en Geest. Hoe de relatie tussen beide gezien moet worden, wilde Prof. v.d. Meiden in zijn rede aangeven.

De Heilige Geest mag niet los gezien worden van het Woord. De Heilige Schrift is er door de Heilige Geest. De Heilige Geest is de Auteur van het Woord des Heeren. En als we denken aan de inschakeling van mensen, dan zegt de Schrift ons zelf: "de profetie is voortijds niet voortgebracht door de wil eens mensen, maar de heilige mensen Gods, van de Heilige Geest gedreven zijnde, hebben ze gesproken". 2 Petrus 1:21.

Wanneer het nu gaat over de vernieuwing, de bekering van de mens, dan mogen we Woord en Geest niet veréénzelvigen. Ook mogen we het woord niet losmaken van de Geest. Woord en Geest werken samen tot heil van de zondaar. Dit is ook noodzakelijk, want aller reactie op het lezen, de verkondiging van het woord is niet gelijk. Van der Meiden wijst op de gelijkenis van de zaaier. De zaaier zaait, maar het resultaat is verschillend. De Heere Jezus geeft dit in de verklaring duidelijk aan. Jezus wijst op drie plaatsen, waar het zaad viel zonder vrucht te dragen. Wanneer het woord niet doordringt in de ziel komen de roofvogels van de satan het snel wegpikken uit het leven en de herinnering. Oppervlakkig en voor het moment aannemen van het Woord van Jezus leidt er verder toe, dat van de aanvankelijke belangstelling weinig tot niets overblijft. Wie tenslotte het woord er bij neemt in het leven, náást andere belangen, geldzucht en allerlei begeer-

ten, zal ontdekken, dat de aandacht voor het evangelie wordt verdrongen door andere zaken en geen effect krijgt.

Het in de goede aarde gevallen zaad draag vrucht. In de rede staat nu het volgende: "Het woord vindt een goede grond. doch die grond, het hart, is van nature niet goed. Het moet bearbeid worden. Dat hart kan alleen anders worden door het herscheppend werk van de Geest. Zonder bearbeiding van het hart door Woord en Geest worden mensen geen goede hoorders. De goede hoorders zijn mensen, die uit God geboren zijn. Zij zijn wedergeboren, uit water en Geest. Het gesloten hart moet geopend worden als bij Lydia.

Door het openen van het hart wordt dit anders, ontvangt het een geheel nieuwe gezindheid. De Heere Jezus opende het verstand van de Emmaüsgangers. het zaad, het Woord Gods, draagt dan alleen vrucht. Het openen van hart en verstand is doorwerkend onmisbaar. De Geest maakt levend. Hij is de Geest der waarheid. Die in al de waarheid leidt; Christus verheerlijkt, en uit de volheid van Christus neemt en dit aan Jezus' discipelen verkondigt. Die Geest werk verslagen harten, waarin de kracht Gods tot zaligheid zich openbaart. Die Geest stort de liefde Gods uit in het hart. Hij woont in de levendgemaakten, leidt hen. Hij is de Geest van het Zoonschap en leert roepen: Abba, Vader. Die Geest getuigt met hun geest dat zij kinderen van God zijn. Door die Geest is het woord des kruises hun geen dwaasheid meer maar een kracht. Leren zij verstaan wat Hij hun door genade geschonken heeft en belijden ze dat Jezus Christus de Heere is.

Deze levendgemaakten zijn brieven van Christus, geschreven met de Geest van de levende God, op tafelen van

vlees, in de harten. In hen openbaart God Zijn Zoon.

Zij zijn met de Heilige Geest verzegeld en zij ontvangen de gave des geloofs. Het evangelie is tot hen gekomen in kracht en in de Heilige Geest en zij hebben het Woord met blijdschap aangenomen. Zij worden bearbeid tot mensen Gods. De kracht van het levende Woord ondervinden zij op bijzondere wijze”.

Het geloof heeft vanzelf hierbij een eigen plaats en functie. Waar Woord en Geest samenwerken, wordt men begiftigd met het geloof. Men komt tot het geloven. In de Dordtse Leerregels

staat: “Zo is dan het geloof een gave Gods; niet omdat het aan de vrijen wil des mensen van God wordt aangeboden, maar omdat het de mensen metterdaad wordt medegedeeld, ingegeven en ingestort; ook niet daarom, dat God alleenlijk de macht om te geloven zou geven en daarna de toestemming of het metterdaad geloven van de vrije wil des mensen verwachten, ja alles werkt in allen, in de mens teweeg brengt beide de wil om te geloven en het geloof zelf”. Hst. 3/4 art. 14.

*Wordt vervolgd.
Ds. M.C. Tanis.*

Na honderd jaren

6.

Er was sprake van ongereformeerde leringen onder de dolerenden. Dr. H.H. Kuiper heeft zelfs niet geschroomd om Calvijn aan te halen ten einde de leer van de veronderstelde wedergeboorte te staven. Hij beroept zich daarvoor op de Institutie van Calvijn.

Vergun mij dat ik een opmerking tussendoor plaats. Velen zullen dit werk van Calvijn in hun boekenkast hebben staan. Wordt het ook gelezen? Wordt het ook bestudeerd? Is het gevaar vandaag niet groot dat we werk van allerlei moderne theologen raadplegen en de werken der Reformatie en der Nadere Reformatie gesloten laten? Dit geldt vrees ik niet alleen kerkmensen, het zou ook weleens predikanten kunnen betreffen. Wijlen prof. J.J. van der Schuit schrijft in 1919: “Zouden er ook Christelijke Gereformeerde onder zijn?” Wanneer ds. H. de Cock, de vader der afscheiding, toen hij predikant werd niet bekend was met de inhoud van de Institutie, zou de vraag dan overbodig zijn of het ook vandaag niet kan voorkomen dat predikers zich nog nooit werkelijk in de rijke inhoud van de Institutie verdiept hebben?

Dr. H.H. Kuiper schrijft in de Heraut van 12 jan. 1917 aangaande de leer van de veronderstelde wedergeboorte, of de wedergeboorte van de moederschoot af, het volgende. “En daarop ziende is er zeker reden, om met Calvijn (“Institutie” III 24-10) de vraag, of Paulus van moeders lijf af het zaad der wedergeboorte ontvangen had, eer in bevestigenden, dan in ontkennenden zin te beantwoorden.” Hiermee wordt Calvijn aangevoerd als getuige voor de leer dat Paulus het zaad der wedergeboorte in zich droeg van moeders lijf

aan. Dat zou dus inhouden dat men het beginsel van het eeuwig leven in zijn ziel kan hebben en toch nog een vijand van God en van Zijn volk kan zijn. Dan zou Paulus als Godslasteraar reeds het leven en het geloofsvermogen bezeten hebben. Dan zou dat inhouden dat de Heilige Geest wel woonde in het hart van Paulus, maar dat Hij ledig en machteloos stond tegenover de macht van de satan. Prof. Lindeboom heeft van deze leer geschreven: “Die zulk een leer predikt, houdt toch op met zulk een verkering der leer van Christus. Hoe zult gij ze kunnen verantwoorden voor uwen Zender, die te komen staat.” Prof. Lindeboom noemt de leer van Dr. H.H. Kuiper dus een verdraaiing van de leer van Christus. De consequentie hiervan zou eigenlijk moeten zijn schorsing en afzetting. Het is immers een valse leer of ketterij. Of Prof. Lindeboom heeft het verkeerd of Dr. H.H. Kuiper. Een tussenweg is er ten deze niet.

Het is een goede zaak de Institutie van Calvijn te raadplegen. Wat heeft Calvijn geschreven? Wordt Calvijn wel eerlijk weergegeven door Dr. H.H. Kuiper? Dat is tot in onze dagen van belang. Wanneer iemand een schrijver citeert, gebeurt dat dan wel eerlijk? Laat men de schrijver wel zeggen wat werkelijk de bedoeling is? Of laat men de schrijver iets zeggen wat volstrekt tegen zijn bedoeling en leer voorstellingen ingaat?

Wie eerlijk het citaat uit de Institutie leest, moet gewaar worden dat Calvijn niet de veronderstelde wedergeboorte heeft geleerd, maar juist bestreden! We geven het citaat uit de Institutie weer zoals wij dit lezen in de vertaling van dr. A. Sizoo: “Voorwaar, degenen, die

uitverkoren zijn, worden niet terstond van de moederschoot af, noch allen op dezelfde tijd tot de schaapskooi van Christus door de roeping verzameld, maar naar gelang het Gode behaagt hun Zijn genade uit te delen. Voordat zij echter tot die opperste Herder vergaderd worden, dwalen ze verstrooid in de gemene woestijn, en verschillen in niets van de anderen dan daarin, dat ze door Gods bijzondere barmhartigheid ervoor bewaard worden, dat ze niet in de uiterste afgrond des doods vallen. Indien ge dus op henzelf ziet, zult ge Adams kroost zien, dat riekt naar de gemene verdorvenheid der massa. Dat ze niet tot de uiterste en hopeloze goddeloosheid geraken, vindt zijn oorzaak niet in enige hun ingeboren goedheid, maar daarin, dat Gods oog waakt en Zijn hand uitgestrekt is tot hun zaligheid. Want zij die dromen, dat van hun geboorte af in hun harten het een of ander zaad der verkiezing is ingeplant, door welks kracht zij steeds tot vroomheid en vreze Gods geneigd zijn, worden niet gesteund door het gezag der Schrift, en door de ervaring zelf weerlegd.”

Hieruit moeten we toch concluderen dat Calvijn zich lijnrecht stelt tegen de leer van een wedergeboorte van 's moeders lijf aan. Als Calvijn in hetzelfde stuk schrijft dat Paulus in de tijd van zijn Farizeeërschap onberispelijk geleefd heeft, dan wil dat niet zeggen dat Paulus het zaad der wedergeboorte van 's moeders lijf ontvangen had.

In Institutie III 24-10 lezen wij het volgende: “Wat voor een zaad der verkiezing, vraag ik u, sproot daar toen in hen op, die, in hun ganse leven op velerlei wijze bezoedeld, als het ware in een slechtheid zonder hoop, zich wendten in de allergruwelijkste en allerverfoeilijkste misdaad?”

Ook lezen wij in Institutie III 24-10 “Wat zullen wij zeggen wanneer wij komen tot de voorbeelden? Wat voor een spruit der gerechtigheid was er in de hoer Rachab, voordat ze geloofde? in Manasse, toen Jeruzalem geverfd en bijna overstromd werd door het bloed der profeten? in de moordenaar, die eindelijk bij zijn laatste ademtocht over bekering gedacht heeft? Weg dus met deze bewijzen, die de nieuwsgierige mensen zich lichtvaardig zonder de Schrift uitdenken. Maar laat voor ons blijven wat de Schrift zegt (Jes. 53:6), dat wij allen als verloren schapen hebben gedwaald, dat een ieder zich gekeerd heeft naar zijn weg, dat is naar het verderf. Hen, welke de Heere vastgesteld heeft eens uit deze kolk des

verderfs te verlossen, stelt Hij uit tot hun gelegen tijd; Hij bewaart hen slechts daarvoor, dat ze niet vervallen tot onvergefelijke lastering.” Wanneer u de Institutie zelf in uw bezit hebt, kunt u het geheel rustig nalezen en zult u tot de conclusie moeten komen dat Dr. H.H. Kuiper aan Calvijn heeft willen toeschrijven wat juist door Calvijn bestreden is. Wat bedoelde Calvijn toen hij schreef dat Paulus, toen hij nog een Farizeër was, onstraffelijk heeft geleefd? Daar heeft Calvijn, gezien heel de loop van zijn betoog niets anders mee bedoeld dan dat de bewaring des Heeren over hem is uitgebreid geweest waardoor Paulus van een ergerlijk leven in de zonden is tegengehouden. Daar is niet mee bedoeld dat Paulus toen al het zaad der wedergeboorte in zijn hart gehad zou hebben. Dit staaltje van onjuist weergeven van de bedoelingen van Calvijn heeft ons ook iets te leren. Laten we ernaar staan iemands bedoeling zuiver weer te geven. Trachten wij de stand-

punten van een schrijver of prediker op een zuivere wijze door te geven aan anderen? Dan mogen er niet enkele zinnen uit het geheel gelicht worden. Dan moeten juist die enkele zinnen in het verband van het geheel gezien worden.

Bovenstaande weergave van Dr. H.H. Kuiper van het standpunt van Calvijn geeft toch wel duidelijk aan dat er sprake was van ongereformeerde leringen en standpunten onder de dolerenden. Er was echt wel grond aanwezig voor het vijfde bezwaar dat in het bezwaarschrift is te vinden dat op de synode van Amsterdam werd ingediend. Bij Dr. H.H. Kuiper zien we waartoe onjuiste leervoorstellingen, die er ook al in 1892 waren, geleid hebben. De leer van de veronderstelde wedergeboorte, in 1892 al aanwezig, heeft geleid tot grove misvattingen en dwalingen. Men heeft zelfs geprobeerd Calvijn spreekbuis te laten zijn van deze misvattingen en dwalingen.

Ds. A. van Heteren.

De troost der verkiezing

7.

(naar aanleiding van het gelijknamige boek van ds. L. Vroegindeweyj)

Deze verkiezing is een onveranderlijke voornemen Gods door hetwelk Hij vóór de grondlegging der wereld een zekere menigte van mensen - niet beter of waardiger zijnde dan anderen in de (al)gemene ellende met anderen liggende - uit het gehele menselijk geslacht, van de eerste rechtheid door hun eigen schuld vervallen in de zonde en het verderf, naar het vrije welbehagen Zijns willens tot de zaligheid louter uit genade uitverkoren heeft in Christus Dewelke Hij ook van eeuwigheid tot een Middelaar en Hoofd van alle uitverkorenen en tot een fundament der zaligheid gesteld heeft.

Met deze klassiek geworden woorden omschrijven de Leerregels van Dordt in hoofdstuk I, de zevende paragraaf, het wonder van de genadige uitverkiezing. In dit artikel willen we nog een keer nadenken over enkele aspecten van Gods besluit tot verkiezing van zondaren.

Voornemen

Onze vaders spraken in dit verband over een voornemen van God, een voornemen dat dateert van vóór de

grondlegging van de wereld. Daarmee hanteerden zij een begrip dat rechtstreeks in Gods Woord terug te vinden is. Zo schreef de apostel Paulus aan Timotheüs: “Die ons heeft zalig gemaakt en geroepen met een heilige roeping, niet naar onze werken maar naar Zijn eigen voornemen en genade die ons gegeven is in Christus Jezus vóór de tijden der eeuwen” (2 Tim. 1:9). Paulus wilde zijn geestelijke zoon bemoedigen. Timotheüs moest er eens aan denken hoe de HEERE hem zalig gemaakt had. Dat God zalig maakt, betekent dat Hij de zaligheid voor de zijnen verwerft en toepast. Tot dat zalig maken behoort de roeping en die roeping is een krachtdadige, een effectieve roeping, een heilige en overbrekelijke roeping. Deze zaligmakende roeping is gekomen tot bepaalde personen. Naar welke maatstaf zijn zij uitgelezen? Niet naar de maatstaf van hun werken maar naar de maatstaf van Gods eigen voornemen. Elders spreekt de apostel van “het eeuwig voornemen” (Ef. 3:11). Dus vóór de aanvang der tijden; vóórdat iemand doen er enige invloed op kon uitoefenen dat zijn gena hem redden zou. De grondslag van de zaligmakende genade is gelegd in de eeuwigheid, vóór de tijden der eeuwen. En daar ligt ze vast, Timotheüs.

In de jaren dat ds. Vroegindeweyj zijn artikelen schrijft, maar niet minder heden, wordt in kringen waar men nog wel gereformeerd wil heten en dus het leerstuk van de verkiezing niet wil ontkennen, nogal eens nadruk gelegd op (wat men dan noemt) de actualiteit van de verkiezing. Verkiezing als daad! Niet toen maar nu. Niet zozeer in de eeuwigheid maar in de tijd. Ds. Vroegindeweyj gaat op deze stellingen breed in. Hij ontkent niet - en terecht - dat de openbaring van Gods verkiezing het karakter heeft van een Goddelijke daad.

Denk aan Noach, aan Abram, en ook aan het volk Israël. Maar onweerslegbaar is de Schrift in het getuigenis dat de verkiezing allereerst een voornemen was en eerst daarna een daad van roeping en afzondering.

Waarom leggen wij zo'n nadruk op dat besluit en dat voornemen Gods? Om dat de Heilige Schrift dat ook doet. En dan is er nog iets. Waarom wordt de verkiezing in het besluit Gods zo fel bestreden? Omdat men bij de verkiezing als daad alleen meer ruimte denkt te hebben voor de mens. De mens moet enigszins kunnen meebeslissen. Maar hij beslist niet mee. Het is niet uit de werken, het is naar en uit genade. (...) Zalig wordt niet het ganse Israël maar een overblijfsel naar de verkiezing der genade. God verkiest dien die Hij wil. Het werk, de deugd, het gebed van de mens levert niet het minste motief.

Onvoorwaardelijk

Dat brengt ons bij nog een ander begrip: Gods welbehagen. De Leerregels spreken immers niet alleen over het “voornemen” als zodanig; ze dalen dieper af als zij de oorzaak, de grond daarvan gaan noemen. In de aangehaalde paragraaf 7 van hoofdstuk I klinkt het al, maar temeer in paragraaf 10. Daar stellen zij: “De oorzaak van deze genadige verkiezing is eniglijk het welbehagen Gods...”. Eniglijk - dat is: geheel en alleen.

De mannen van Dordt werken deze belijdenis van het welbehagen in tweeërlei zin uit. Allereerst om het onvoorwaardelijk karakter van Gods voornemen te benadrukken. Hoedanigheden of werken van mensen als voorwaarden worden uitgesloten. De HEERE nam zich een volk ten eigendom aan - onvoorwaardelijk, geheel soeverein. Op grond van Zijn eigen welbehagen. Daar is Rebekka; zij is zwanger van twee zonen. Die zonen

hebben nergens enig bewustzijn van. Dat staat vast. Daar is ook geen onderscheid. Zij hebben dezelfde vader en dezelfde moeder. Zij worden op eenzelfde dag geboren. Maar ook vóórdien heeft God reeds bepaald hoe de één Hem zal dienen en de ander ver van Hem zal leven. God heeft Ezau gehaat en hem laten wandelen in zijn eigen wegen. Jacob echter heeft Hij liefgehad en naar Zich toe getrokken. Dat Jacob genade ontving, zegt niets over hemzelf, maar alles over Gods welbehagen.

Waar komt het dus vandaan als iemand deel heeft aan de genadige verkiezing? Dat komt uit Gods wil. Waarom heeft God dat gewild? Dat weten wij niet. Daar is niets dat groter is dan Gods wil en welbehagen. Is Gods welbehagen dan niet hetzelfde als willekeur? Neen. Gods wil is altijd wijs en heilig. Nergens komt in de uitvoering van Gods raad en welbehagen willekeur openbaar. God laat niet de één los om de ander dan weer vast te grijpen. God zet Zijn eeuwig voornemen door en eenmaal zal blijken wat een diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods, in al Zijn welbehagen verscholen zat.

In Christus

De zaligheid van Gods kerk is Gods eigen voornemen. Zijn onvoorwaardelijk voornemen. Zijn welbehagen. Het komt helemaal uit God, zonder enige inwerking van de mens. En daarom zal ook niets de uitvoering ervan kunnen verhinderen. Deze roeping en redding rusten immers niet alleen op het voornemen Gods als zodanig, doch ook op de genade van Christus. Dat is het tweede wat genoemd moet worden. Deze kan er immers niet bij gemist worden. Dáárom ten diepste kan ze welbehagen genoemd worden. Toen Christus op aarde verscheen, zongen de engelen van Gods welbehagen. Van Gods genade staat dat zij gegeven is in Christus vóór de tijden der eeuwen, zo zagen we. Het welbehagen des HEEREN zal door de hand van Christus gelukkiglijk voortgaan. Omdat Hij Zijn ziel tot een schuldoffer stelde.

Ik begon dit artikel met de weergave van enkele woorden uit hfst. I, par. 7, van de Leerregels. Leest u de tweede helft van dat citaat nog eens: "... uitverkoren in Christus...". Opdat zij door Hem zouden zalig gemaakt worden, besloot de HEERE ook hen aan Hem te

geven, hen krachtig tot Zijn gemeenschap te roepen en te trekken, hen te begiftigen met het ware geloof in Hem, hen te rechtvaardigen, te heiligen en te verheerlijken. Dat is de taal van onze belijdenis: verkiezing op grond van Gods welbehagen in Christus. Ja, alle heilsweldaden zijn in Hem besloten. Ursinus, de mede-opsteller van onze Catechismus, schreef: *"De verkiezing is in Christus geschied opdat Hij voor ons zou verdienen de kwijschelding der zonden, de gerechtigheid en het leven, en ons deze goederen door Zijn voorbeding zou toeëigenen"*.

In zijn verhandeling vraagt ds. Vroegindewij of Christus dan het fundament der verkiezing is. Het antwoord luidt: neen. De Vader is niet door de Zoon of door Zijn verdiensten tot Zijn liefde bewogen. De verkiezende liefde is opgekomen uit de Vader Zelf. Maar ging dan de verkiezing buiten Christus om? Volstrekt niet. Nooit zijn de verkorenen los gedacht van de Borg. Zonder het kruis van Christus zijn ze nimmer als zaligen gedacht. Christus behoort bij de uitverkorenen van vóór de grondlegging der wereld. Zonder het werk van de Zaligmaker zou nimmer een uitverkorene zalig zijn geworden.

Als God verkiest dan is het met Christus tezamen. Daar is wel eerst de liefde van de Vader, maar zelfs die liefde kon de Kerk niet verlossen. God wil dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiede. Hij kan immers de schuldige niet onschuldig houden. Daarom is de verkiezing een verkiezing waarin zondaren met Christus onmiddellijk zijn samengevoegd. Van het begin af is de Kerk met haar Borg en Middelaar één. En tot in eeuwigheid zullen ze dat zijn. Om met Kohlbrugge te spreken: wie alléén zullen het beloofde land binnengaan? Het antwoord: Jozua en Kaleb - Jezus en een hond...

Opdat zondaren door Christus zouden zalig gemaakt worden, besloot de HEERE hen van eeuwigheid aan Hem te geven, zo zegt de belijdenis. En op hun beurt ontvangen in de tijd de uitverkorenen Christus tot hun Middelaar. Dominee Vroegindewij dienaangaande:

Aan de uitverkorenen is zulk een Middelaar gegeven Die hen brengt tot de Vader. Maar Hij is ook hun Hoofd. Dat wil zeggen: zij zijn met Christus gezet in de hemel. Als de Middelaar hen gevonden heeft, ontvangen zij de Hei-

lige Geest. Dan worden zij door een waar geloof met Christus verenigd. Dan zijn zij één Geest met Hem. Zonder die vereniging komen de goederen die Christus verworven heeft hen niet ten goede. De Geest van Christus woont in hen en zij zijn in Christus. Zij behoren tot het lichaam van Christus. Het is de uitverkiezing niet die zalig maakt: Christus maakt zalig. Hij is het fundament der zaligheid. Het fundament der uitverkiezing is de liefde Gods. Maar de Heere Jezus is het fundament der zaligheid. Eerst de Persoon en dan de weldaden. Daarom moet u, lezer, niet vragen: "Sta ik in het boek der uitverkiezing?" Maar u moet wel vragen: "Ben ik in Christus?" Deze Christus nu wordt ook u aangeboden. Dat is een hartelijke en welgemeende aanbidding.

(wordt vervolgd)
Middelharnis, J.M.J. Kieviet.

Nieuwbouw Chr. Geref. Kerk Alphen aan den Rijn

Op de onlangs gehouden ledenvergadering van de Christelijke Gereformeerde Kerk te Alphen aan den Rijn is besloten over te gaan tot nieuwbouw van een kerkgebouw, verenigingslokaliteiten, pastorie en kosterswoning.

Met de gemeente Alphen aan den Rijn is inmiddels overeenstemming bereikt over de aankoop van bouwgrond op de locatie hoek Castorstraat/Poolsterstraat.

Het geheel zal worden gebouwd naar ontwerp en onder leiding van dhr. S.P. Kraaijeveld van Architectenbureau Kraaijeveld te Beekbergen.

De directe aanleiding tot nieuwbouw vormt het ruimtegebrek van de huidige gebouwen in verband met groei van het ledental van de gemeente. Daarnaast vertoont het huidige kerkgebouw ernstige scheurvorming tengevolge van grondwaterpeilverlaging.

Boekbesprekingen

De rijkdom van het gebed, door ds. A.J. van Zuijlekom te Goes.

Uitgeverij: Van Wijnen, postbus 172, 8800 AD Franeker, tel. 05170-4588.

Het gaat hier om het zesde of laatste deel van een serie, waarin de schrijver

de inhoud van de Heidelbergse Catechismus bespreekt, niet zozeer als commentaar, maar meer als een gesprek met de lezers. De andere delen die gaan over de zondagen 1 tot en met 44 zijn vroeger verschenen. Dit laatste deel handelt over het gebed des Heeren in 22 hoofdstukken.

Vooraf gaat een *Ter inleiding*, waarin de schrijver o.a. zegt:

"Rond het gebed bestaan heel veel vragen. Maar, dat is het mooie nu: op die vragen kunnen we ook antwoord krijgen. In dit boekje willen we op zoek naar antwoorden op vragen die er leven rond het gebed. We zoeken die antwoorden in het Woord van de He(e)re. In het licht van Zijn Woord mogen we ook zien wat een rijkdom ons gebed met zich meebrengt."

We vinden goede dingen in dit boekje, waar we van harte mee kunnen instemmen. Dat willen we op de voorgrond stellen. De schrijver spreekt de lezers aan en wekt hen op om te beoefenen wat de Heere Jezus in het volmaakte gebed voorhoudt.

Maar al hebben we waardering voor allerlei wat ds. Van Zuijlekom hier schrijft, we moeten toch ook naar voren brengen dat we het met zijn aanspreken van de lezers niet eens zijn. Hij houdt het er voor dat de lezers van wat hij schrijft kinderen Gods zijn en dringt er op aan te geloven dat God hun Vader is. Dat zou wel zo moeten zijn, maar het is in feite nog zo als de Heere in Zijn Woord zegt, dat er slechts weinigen zijn die waarlijk geloven.

Daarom houden we er aan vast, dat velen die onder de prediking van het woord verkeren de waarheid niet verstaan en geestelijk onderwijs nodig hebben in de drie stukken die gekend moeten worden om zalig te kunnen leven en zalig te kunnen sterven. Het is ook van wezenlijk belang dat de Heere Jezus Zelf voor de Zijnen bidt opdat hun geloof niet ophoude. Ook dat de zijnen in Hem blijven om vrucht voort te brengen en dat zij de Heilige Geest bezitten Die recht leert bidden.

Het boekje telt 104 bladzijden en kost als paperback f 19,-. De complete serie kost f 114,-. Bij voorintekening was de prijs f 16,50 per deel, voor alle zes delen samen f 99,-. B.

Een Koninklijk Priesterschap, door drs. A. Noordegraaf.

Dit is een brochure van 48 bladzijden, uitgegeven door de Willem de Zwijgerstichting, postbus 10049, 7301 GA Apeldoorn, giro 352347

De brochure gaat over de betekenis van 1 Petrus 2:9 voor de opbouw van de gemeente.

De schrijver zegt in zijn *Inleiding*, dat er in de laatste decennia op allerlei wijze aandacht wordt gevraagd voor de vernieuwing en de opbouw van de gemeente. Vooral de passage uit 1 Petrus 2 over het koninklijk priesterschap wordt in dit verband regelmatig aangehaald.

In het eerste hoofdstuk geeft drs. Noordegraaf een uitleg van 1 Petrus 2:5, 9 en hij betreft daarbij enkele andere nieuwtestamentische gegevens. In hoofdstuk 2 gaat hij in op de vraag: waar is de uitwerking van dit bijbels gegeven in de geschiedenis geweest, waarbij hij zich beperkt tot enkele hoofdmomenten. In het derde hoofd-

*Let op de vrome en zie
naar de oprechte, want
het einde van die man zal
vrede zijn.*

Psalm 37:37

De Heere heeft tot Zich genomen onze innig geliefde vader, schoonvader, groot- en overgrootvader

GERRIT BLOM

sinds 9 mei 1968 weduwnaar van
DIRKINA PIETERNELLA STAAL

Predikant te Meerkerk

Hij heeft slechts een kort ziekbed gehad.

18-7-1905

5-6-1992

Meerkerk:

C. Blom

Eerbeek:

J.E. Blom

M. Blom-Schrieken

Meerkerk:

Q.D. van den Dool-Blom

C.H. van den Dool

Salford (Canada):

M.C.A. Sommer-Blom

C.W. Sommer

Ancaster (Canada):

E.J. Sommer-Blom

M. Sommer

Meerkerk:

E. Streefkerk-Blom

Klein- en
achterkleinkinderen.

5 juni 1992

Pr. Marijkeweg 13
4231 BP Meerkerk

De begrafenis heeft dinsdag 9 juni
plaatsgevonden te Meerkerk.

stuk maakt hij een aantal praktisch-theologische opmerkingen met het oog op het vraagstuk van de gemeente-opbouw.

De brochure kost f 8,60. Donateurs van minimaal f 12,50 per jaar ontvangen jaarlijks twee brochures. Men wende zich tot bovenstaand adres en betale per giro. B.

*Zalig zijn de dooden, die
in de Heere sterven, van
nu aan.*

*Ja, zegt de Geest, opdat
zij rusten mogen van
hunnen arbeid; en hunne
werken volgen met hen.*

Openb. 14:13

De kerkeraad van de Chr. Ger. Kerk te Meerkerk geeft met gevoelens van diep leedwezen kennis van het overlijden van haar zeer toegewijde en trouwe herder en leeraar

DS. GERRIT BLOM

op de leeftijd van bijna 87 jaar.

Gedurende een tijd van ruim 41 jaar heeft hij onze gemeente getrouwd, en met veel liefde mogen dienen, naar de lust van zijn hart.

De Heere zij de achterblijvende familie met Zijn Vertrouwing nabij.

Meerkerk, 5 juni 1992

*W.C. Scherpenzaal, 2e praeses
N. Bergeijk, scriba.*

*Zalig zijn de doden, die in
den Heere sterven, van
nu aan.*

*Ja, zegt de Geest, opdat
zij rusten mogen van hun
arbeid; en hun werken
volgen met hen.*

Openb. 14:13

Het bestuur van de Stichting "Bewaar het Pand" en de commissie van redactie delen u met ontroering mede het overlijden van onze voorzitter

DS. G. BLOM

Vanaf het begin heeft hij leiding gegeven aan ons blad. Zijn samenbindende arbeid als voorzitter en redacteur zal bij velen in dankbare herinnering blijven.

De Heere sterke zijn kinderen en kleinkinderen.

*De stichting "Bewaar het Pand"
en de commissie van redactie.*

Het bestuur van de Rehoboth Christian School in Copetown, Ontario Canada vernam tot haar droefheid het bericht van het plotseling overlijden van

DS. G. BLOM

We gedenken met dankbaarheid hoe hij vele jaren het belang van onze school behartigd heeft.

De Heere vertrooste de bedroefde familie in Canada en Nederland.

*Namens het bestuur,
C. Keuning, president
L. Vandermaarl, secretary*

Wie zijn wij?

ds. J.H. Velema
(zie recensie vorig nr.)

f. 24,50

wij zijn er voor u

BOEKHUIS het KOMPAS
SCHERPENZEEL

Dorpsstraat 164, 03497-4355

Vakantie op Texel

Gezelligheid, rust, activiteit, ontspanning...
U vindt het allemaal op Texel.

Bel ons en reserveer een bungalow of starcaravan voor uw vakantie in eigen sfeer!

vakantieoord
De Verrassing

Oosterend. 02220-18391

Bemiddeling Kraam- en Gezinszorg Meijer (B.K.G.M.)

Reeds velen maakten gebruik van de bemiddeling voor Kraam- en/of Gezinszorg.

Heeft u Kraam- of Gezinszorg nodig en u bezit geen TV, bel dan gerust.

Tevens starten wij D.V. september 1992 met de nieuwe opleiding voor

Kraam- en/of Gezinsverzorgster

Heb je interesse, dan ben je hartelijk welkom.

**Bemiddeling Kraam-
en Gezinszorg Meijer**

Telefoon 02943 - 1145, mevr. J. Meijer.

Waarom nog steeds STATENVERTALING

Hoe kwam de Bijbel in de Statenvertaling tot stand? En waarom kunnen wij deze aan ons Nederlandse volk toebe-trouwde vertaling niet inruilen voor één van de nieuwere vertalingen? Op deze vragen wordt uitvoerig ingegaan in het boek

"NIETS KAN HAAR GLANS VERDOVEN"

Dit prachtig uitgevoerde naslagwerk is rijk geïllustreerd (120 afbeelding waarvan vele in kleur) en telt 180 pagina's. Het formaat is 22 x 29 cm.

Prijs **f 39,50**

Bestellingen in enveloppe zonder postzegel sturen aan onderstaand adres.

GBS

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING
ANTWOORDNUMMER 2809, 4140 WB LEERDAM

RHODUS

ABONNEMENTEN,
LEDEN, EN GIFTEN,
ADMINISTRATIE

Vele selectiemogelijkheden
G.M.U. en Automatische Incasso
Aantrekkelijke prijs

ARCHIPEL INFORMATICA

Programmatuur voor kerk,
vereniging, en pastorie
Postbus 884
3900 AW Veenendaal
Plesmanstraat 64, tel. 08385-11889

Antiquariaat Müller

BENT U GEINTERESSEERD IN
THEOLOGISCHE BOEKEN ??

VRAAG NU ONZE NIEUWE **CATALOGUS** AAN!!

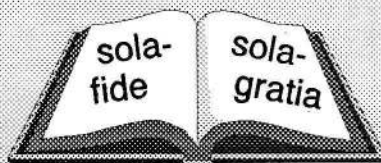
THEOLOGIE ALGEMEEN

172 pag. met meer dan **5000 ... !!**
THEOLOGISCHE WERKEN

Catalogus ad. f 7,50 (incl. verzendkosten) telefonisch of schriftelijk aanvragen bij: "ANTIQUARIAAT MÜLLER"

U kunt ook rechtstreeks f 7,50 overmaken op onze bankrekening nr. 809468409 (Verenigde Spaarbank: Utrecht, postgironr. 2459) onder vermelding van "Theologie Algemeen"

CATALOGUS WORDT U PER OMGAANDE TOEGESTUURD !!

H.A.Müller
Kerkstraat 25
3171 GD Poortugaal
Tel. 01890 - 14362

**PLAATS UW
FAMILIEBERICHTEN
IN
BEWAAR HET PAND**